

Т У К - ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТ МИНИСТЪРА НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
АРМЕЙСКИ ГЕНЕРАЛ ДОБРИ ДЖУРОВ

ОТНОСНО: Действията на частите от БНА в ЧССР

В състава на Групата съюзнически войски, оказващи помощ на чехословашкия народ са включени и два полка от БНА. В изпълнение на плана на Главното командуване, към края на месец юли, българските части бяха съсредоточени на територията на СССР (Лвовска и Закарпатска област).

В периода от 30.7 до 20.8 по указания на съответните съветски военни инстанции бе извършена всеотстранна конкретна подготовка на частите и бяха създадени необходимите запаси от материални средства за осигуряване воденето на бойните действия в продължителен период, без да се разчита на подвоз. В хода на подготовката бяха констатирани някои неизправности в автобронетанковата техника на 12 мотострелкови полк. Полкът не бе вземал със себе си необходимите боеприпаси за батареята противотанкови управляеми ракетни снаряди. Освен това личния състав на подразделенията получили нови бронетранспортъри БТ-60-ПБ не бе провел стрелба с картечниците на същите. С помощта на съветски другари тези недостатъци срочно бяха отстранени.

На 1.8 нашите части получиха следните бойни задачи:

- 12 мотострелкови полк, действайки в състава на 128 мотострелкова дивизия, да се изнесе по маршрута: ЖНЯТИНО, КОШИЦЕ, БАНСКА БИСТРИЦА и до 20-ия час от преминаването на границата да овладее района ЗВОЛЕН, БАНСКА БИСТРИЦА и установи контрол на важните административно-политически и военни обекти - летище ЗВОЛЕН, пощата, телеграфа, радиото, клубовете на политическите партии, милицията, казармените райони и складове;

- 22 мотострелкови полк да се прехвърли на два рейса от летище КОЛОМНИЯ (СССР) на аеродрумите РУЗИНЕ и ВОДОХОДИ и да организира кръгова отбрана на същите като не допусне кацане и излитане на граждански и военни самолети на капиталистически страни и ЧССР. В случай на нужда полкът да има готовност да изпрати сили в град Прага за съдействие на 7 въздушно-десантна дивизия.

При така поставените задачи на единия полк предстоеше марш около 400 км с изпълнение на бойна задача, а на другия - охраната на извънредно важни обекти.

Непосредствено преди изпълнението на поставените задачи частите проведоха кратки митинги за мобилизиране на личния състав.

Изпълнявайки поставената му бойна задача 12 мотострелкови полк в 04.05 на 21.8 премина държавната граница на ЧССР на граничния пункт МАТЕВИЕ. От държавната граница до град КОШИЦЕ, отстоящ на 120 км, полкът извърши марш без въздействие от страна на контрареволционните елементи. При достигането на центъра на КОШИЦЕ, полкът се натъкна на барикади от автомобили, трамваи и друга техника, а многобройна

тълпа предимно от младежи нападна колоната и хвърляйки камъни, тухли и други предмети счупи стъклата на 40-50 автомобила, вратите на 10 автомобила и антените на 5 радиостанции. Направени бяха опити да се снемат шофьорите и войниците от някои машини. С голяма трудност, при скорост 4-5 км в час колоната си пробви път през тълпата и продължи движението си. Колоната бе принудена да спре отново в гр. РОЖНЯВА, където тълпата, въпреки призива на секретаря на ОК на ЧКП, не освободи маршрута в заповядания едночасов срок. Тук за пръв път контрареволуцията откри огън по подразделенията на полка, в една машина бяха направени три пробойни, но по някаква случайност жертви няма. Тогава полкът изкара в челото на намиращата се пред него съветска тилова колона, една танкова рота и рота бронетранспортъори, които с огън във въздуха, а след това и по нападателите и заслон от двете страни на маршрута пропуснаха колоната.

В 07.05 на 22.8 полкът достигна гр. ЗВОЛЕН, а в 10.00 на 22.8 - БАНСКА БИСТРИЦА, където бе поета охраната на аеродром ЗВОЛЕН и всички най-важни обекти (казармите на 4-ти учебен авиополк, 64 радиотехнически батальон, 10 инженерно-сапъорен батальон, складове, радиото, пощата, редакцията на в-к "Смер" и др.

При изпълнението на поставената му задача 12 мотострелкови полк не даде никакви жертви, но има 21 случая на нараняване на войници (един със счупена ябълчна кост, един с изкъртени два зъба и останалите леко ранени) и 8 случая на нараняване на офицери и сержанти (един със счупен нос, един със стъкло в окото, един с изкъртен зъб, а останалите леко ранени).

Изпълнявайки поставената му задача 22 мотострелкови полк от 15.00 на 22.8 пое охраната и отбраната на аеродромите РУЗИНЕ и ВОДОХОДИ.

По такъв начин през първия етап на операцията по оказване помощ на ЧССР от петте социалистически страни българските части действуваха съгласно набелязания план и изпълниха точно поставените им задачи. Техните действия бяха високо оценени от командването на съюзническите войски.

В изминалия период от един месец, след съветско-чехословашките преговори в Москва, българските части изпълняват задачи по охраната на важни обекти, осъществяват контрол за реда в определени райони и поддържат 30 минутна готовност за действие срещу силите на контрареволуцията. Изпълнението на тези задачи особено в началото бе затруднено от враждебното отношение на десните сили и увлечените от контрареволуционната стихия елементи както и от мълчаливото несъгласие на част от офицерския състав и народа с присъствието на съюзническите войски в ЧССР.

В района, контролиран от 12 мотострелкови полк бяха открити няколко нелегални контрареволуционни организации:

- терористична организация, целта на която е да извършва диверсии и убийства главно по ж.п. транспорт;

- нелегална младежка организация от хулигани в БАНСКА БИСТРИЦА, членовете на която са дали клетва да убият наши военнслужещи, за да отмъстят за жертвите, които са дали;

- организация от проститутки в БАНСКА БИСТРИЦА и ЗВОЛЕН, която има за цел чрез подлагане на млади проститутки да компроментира нашата армия.

Тези организации бяха започнали да действуват. Така например те стреляха по часовите, охраняващи аеродром ЗВОЛЕН и водоизточниците в района на БАНСКА БИСТРИЦА. На-

правиха се опити и за подлагане на проститутки на нашите войници. Взетите своевременни мерки от командването на полка, съгласувано с органите на МВР, парираха дейността на тези организации.

На 30.8 в района на 22 мотострелкови полк бе открит подземен склад с взривни шашки (23 сандъка 75 грамови шашки, 5 сандъка 400 грамови шашки, 7 сандъка пластичен взрив и 12 сандъка запалки, от които 8 сандъка готови за използване) и 136 броя мини за взривяване на ж.п. линии. На 31.8 в същия район бе открит друг склад с 12 автомата и 2 радиостанции Р-105.

Недружелюбното отношение към съюзническите въоръжени сили бе изразено в редица материали, публикувани в местния печат. Така например, областният вестник в БАНСКА БИСТРИЦА "Смер" на 11.9 излезе със статията "Победени, но не покорени", в която призоваваше комунистите и народа на въоръжена борба срещу съюзническите армии. Това наложи командирът на нашето поделение по указания на съветските другари да закрие временно редакцията и печатницата, да бъдат арестувани главният редактор Кучера и неговият заместник Хагара и да бъде разрешено по-нататъшното излизане на вестника едва след като бъде обновена цялата редакция и получени уверения от областния комитет на партията, че подобни материали няма да бъдат публикувани. В резултат на взетите мерки и смяната на главния редактор по решение на пленума на областния комитет на ЧКП след 20.9 вестникът не публикува материали срещу съюзническите въоръжени сили. Подобен е и случаят с вестник "Вперед" в гр. ЗВОЛЕН, където независимо от енергичните протести от страна на командира на нашето поделение пред районния комитет на ЧКП на 17.9 бяха публикувани недружелюбни материали спрямо съюзническите войски, което наложи временно да бъде спряно излизането на вестника и да се настоява пред местните партий-

ни органи за прочистване на редакцията от вражески елементи.

Резервираното отношение на народа и част от офицерите от Чехословашката народна армия към съюзническите въоръжени сили бавно се променя. Отделни групи граждани, които се събират пред комендатурите и разговарят с наши офицери започват да се съгласяват и да одобряват нашите действия. Все по-чести стават случаите на контакти с работници и стари комунисти, които изразяват готовност да съдействуват за разкриването на контрареволуционните елементи в предприятията и учрежденията. Има вече случаи, когато комунисти от предприятията и офицери от ЧНА търсят контакти с нашите части. За това свидетелствуват получените по случай празника на БНА поздравления от командирите на 49 артилерийски полк - гр. БРЕЗНО и командира на ротата към ИДС в ГРОНСЕК (10 км южно от БАНСКА БИСТРИЦА). Майор Кубишек Антон и неговият ЗКПЧ - капитан Либов Кулла сами се явиха в комендатурата в БАНСКА БИСТРИЦА на 20.9 заявиха, че напълно подкрепят идването на нашите войски и признаха, че в ЧССР има контрареволуция. В своето поздравление те пишат: "... Вие дойдохте в нашата страна навреме за да защитите завоеванията на нашата работническа класа, завоевания, които са добити с помощта на славната Съветска армия.

В нашата страна в последно време много тънко започна да води борба вътрешната реакция заедно със западната реакция с цел да ликвидира ведущата роля на нашата комунистическа партия. Ние добре знаем какви цели преследва тя. Ние съзнаваме, че никъде не можем да живеем по-добре както във великото семейство на славяните и във великото семейство на социалистическите страни".

Същите помолиха това писмо да не се публикува в печата, което показва, че все още се страхуват от контра-

революционните елементи в армията.

При проведения разговор със секретаря на партийния комитет на 4 учебен авиополк на 23.9.68 г. същият заяви следното: "Офицерите и сержантите от полка не бяха информирани за истинското положение в страната. Ако ние познавахме действителната обстановка, нямаше да допуснем сцените, които станаха на 21.8.68 г. Ако обаче беше започнала стрелба или открит бой аз щях да си скъсам пагоните и да премина при Вас. Сега се убеждавам защо е необходимо да се укрепва бойното единство на нашите армии".

Органите на милицията и Държавна сигурност изпълняват исканията на нашите части за установяване на необходимия ред в градовете и активизират своята дейност за борба.

Състоянието на нашите части, намиращи се на територията на ЧССР към края на месец септември е следното:

12 мотострелкови полк е разположен на лагер в близост до градовете БРЕЗНО, БАНСКА БИСТРИЦА и ЗВОЛЕН като продължава да изпълнява поставените му задачи по охраната на важни обекти в район с размери 70 на 15 км, осъществява контрол за реда в посочените градове и поддържа 30 минутна готовност за изпълнение на задачи по специално разработен план за действие срещу контрареволуцията. Към 25.9.68 г. полкът охранява и отбранява следните обекти:

- в БАНСКА БИСТРИЦА: казармата на 10 инженерно-сапъорен батальон и складовете за оръжие и боеприпаси на 14 танкова дивизия;

- в ЗВОЛЕН: - аеродром ЗВОЛЕН, казармата на 4 учебен авиополк, складове за ГСМ, казармата на 64 радиотехнически батальон, полски аеродром ЗВОЛЕНСКА СЛАТИНА (10 км изт. от ЗВОЛЕН);

- във ВИГЛЯЩ - завод за производство на бронетранспортъори;

- в БРЕЗНО - казармата на 49 артилерийски полк.

Охраната на тези обекти е организирана и се носи от отделни роты, взводове и отделения на бронетранспортъори и се сменя ежедневно. Контролът за реда се осъществява чрез създадените комендатури и патрулиране през деня от пеши двойки, а през нощта от бронетранспортъори.

Състоянието на дисциплината в полка е добро. Има само един случай на самоотлъчка на двама редници заедно със съветски войници и един случай на опит за самоубийство. Благодарение на бдителността в полка е разкрито и предотвратено бягство с цел измяна на Родината от редник Константин Петров СТОЯНОВ.

22 мотострелкови полк е разположен на лагер в близост до летищата "РУЗИНЕ" и "ВОДОХОДИ" в готовност за изпълнение на поставените му задачи по специално разработен план. От този полк е единствената жертва мл. сержант Николов, който на 9.9 бе отвлечен и убит на 40 км от лагера. На 28.9 чехословашките органи са задържали трима от предполагаемите четири убиинци и се води следствие за изясняване на случая. На 20.9 редник Петър Димитров Иванов се самоотлъчил за около 20 часа, в което време бе открит в една барака и при опит да бъде заловен от неговите другари е изстрелял 10 патрона. За случая е назначен дознател и се води разследване. От този полк се получиха и сигнали за някои настроения и неправилно отношение към семействата на военнослужещите от страна на местните органи в гр. Харманли, но бяха взети своевременни мерки за тяхното ликвидиране.

Морално-политическото, здравословното и битовото състояние на личния състав от българските части е добро. Съветското командване прави всичко възможно за своевременното и пълно задоволяване на нуждите на нашите части с

материални средства. За безупречното изпълнение на поставените бойни задачи, съветското командване поиска да се представят само от едното поделение 250 офицери, сержанти и войници за награждаване със съветски ордени и медали.

Българските части, изпълняващи своите задачи в ЧССР са в добро състояние, с висок дух и постоянна готовност докрай да изпълнят своя интернационален дълг. Командването на БНА взе срочни мерки за доставяне на зимно облекло, някои хранителни продукти и решаване на всички възникнали въпроси по осигуряването на личния състав. Налага се някои въпроси по осигуряването да се съгласуват с други министерства и да се решат от Министерския съвет, за което ще бъдат направени специални доклади.

МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
АРМЕЙСКИ ГЕНЕРАЛ *Джуров*
(ДЖУРОВ)

№ 001196/30.9.68 г.
Отпечатано в 2 екз.